

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr. F. J. J. Buijtenendijk, Dr. K. Dijk, Dr. V. Hepp en Dr. B. Wielenga

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's-Gravenhage; N. Baas, Amsterdam; Prof. Dr. H. Bavinck, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids, Mich., N.A.; Dr. Joh. C. Breen, Amsterdam; Prof. Dr. F. W. Groenheide, Amsterdam; Dr. W. G. Harrenstein, Medan; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, Tiel; Dr. B. A. Knoppers, Almelo; Dr. J. G. Kunst, Arnhem; Dr. H. W. Laman, Assen; Dr. C. Lindelboom, Amsterdam; Prof. Dr. S. O. Los, Voorburg; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; Dr. J. C. de Moor, Amsterdam; Prof. Dr. J. Ridderbos, Kampen; Dr. J. C. Rullmann, Utrecht; Dr. K. Schilder, Gorinchem; J. Schouten, Rotterdam; Dr. W. J. A. Schouten, Kampen; Dr. J. Thys, Meppel; Dr. H. W. van der Vaart Smit, 's-Graveland; Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Oostkapelle; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Anna-Jacobapolder; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Dr. V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goss.

Abonnement: f.125 per 3 maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f.150 per jaar
Advertentie: 25 ct. per regel. Reclames: 75 ct. per regel.

AAN ONZE LEZERS.

Men gelieve alleen wat op den INHOUD van het blad betrekking heeft te adresseeren aan den Eindredacteur, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Al het andere: Abonnementen, aanvragen van proefnummers, postwissels, koptekeningen enz. enz. zende men aan de Uitgevers Oosterbaan & Le Cointre, bij wie de administratie berust.

REDACTIE.

REFORMATIE.

I.

Ontwikkeling, geen INwikkeling.

Ondanks de hopeloze verdeeldheid in het geestesleven van onzen tijd bestaat hierover vrijwel eenstemmigheid, dat de bestaande toestanden onhoudbaar zijn, dat er verandering moet komen.

Het conservatisme belooft zijn boezen dag.

Zijn meest verstokte aanhangers durven niet voor behoud van het thans verworvene pleiten. De gebeurtenissen hebben hen overvallen, hen in hun droomerige rust gestoord, hun een werkelijkheid doen beleven, die al de verschrikkingen van een nachtmerrie heeft. Evenmin wagen zij het op een terugkeer van vroegere constellaties te hopen. Daarvoor is ook hun de wereld te zeer door elkander geschud. De verstandigsten onder hen verlangen er niet eens naar. Want zij kunnen met zekerheid voorzien, dat er dan toch weer een ontreding op moet volgen. Welke houding zij moeten aannemen, weten zij niet recht. Zij bepalen zich tot het oefenen van kritiek op alle veranderingen, welke worden voorgesteld.

Doch hun felste protesten worden door het steeds zwellende geroep om verandering luide overstemd. Verandering wordt niet maar begeerd op dit of dat, maar op alle terrein. Het leven vormt een eenheid. Verwarring op het eene levensgebied heeft noodzakelijk ontwrichting op het andere ten gevolge. Ingrijpen hier vraagt ook om voorziening daar. Het meest urgent moet voorzeker geacht de verbetering van het sociale leven. Daar beangstigen misstanden, als Jakobus niet eens kende, toen hij sprak van het geschrei, dat gekomen is in de ooren van den Heere Zebaoth.

Maar dat mag ons niet blind maken voor ongewenste toestanden in het leven daarbuiten.

Ook tegen ons kerkelijk leven met name kunnen rechtmatige aanklachten worden ingebracht.

Het spruit alles uit denzelfden wortel.

Ja, wij wachten geen verbetering, dan van uit den wortel uit.

Alle verandering, waarvoor wij ijveren, dient een religieus karakter te dragen.

Daarom heffen we allerwege de leuze der „Reformatie“ op. Reformatie heeft naar historische rechten reeds een religieus klank.

Bij dat streven naar Reformatie vinden wij al dadelijk vijanden tegenover ons, die op zichzelf geen vijanden van verandering zijn.

Het meest doen van zich spreken de radicalen of revolutionairen. Zij willen het uur der verandering uitroepen over al het historisch geworden. Daarvan kan niets blijven staan. Het moet niet alleen tot den grond worden gesloopt, maar zelfs de fundamenten moeten uit den bodem worden uitgebroken. De afbraak mag niet eens worden verhoed, want anders ontvangt men die in den een of anderen vorm toch weer terug, maar dient ergens in peillozen afgrond gestort.

Er zijn er echter ook, die alle heil verwachten van teruggang. Zij gaan uit van de gedachte, dat tot een bepaald punt in de historie alles naar wensch liep. Daarna echter trad volgens hen het verval in. Men raakte het spoor bijster. De weg naar zuiverder toestanden is hiermee aangewezen. Men hebbe den moed den zonnwijzer der geschiedenis tien of meer graden achterwaarts te doen

gaan. Men keere terug tot het tijdstip, waarop de verbastering begon. Men breke den draad af op de plaats, waar hij verkeerd werd gesponnen.

Deze „terug“-roepers vindt men vooral op het erf der wijsbegeerte. Daar stooten de kreten: terug naar Kant, naar Hegel, naar Lotze, naar Schleiermacher, naar Rousseau, naar Spinoza, naar Plato, door elkander heen.

Maar ook het religieuze en kerkelijke leven blijven er niet van verschoond. Dezen willen terug naar Luther en Calvijn, genen naar de Middeleeuwse mystiek. Vooral echter lokt velen het christendom der apostolische eeuw. Dat verheffen zij tot hun ideaal. En het christelijke leven kan niet weer gezond worden, voor en aler het zich op den grondslag van het oorspronkelijke christendom heeft gereconstrueerd, zoo meenen zij.

Het gevaarlijke van dit drijven is, dat het door velen voor Reformatie wordt aangezien.

Dat Radicalisme en Reformatie elkander uitsluiten, wordt dadelijk begrepen.

Maar dat Reformatie gansch iets anders is dan terugkeer tot het primitieve christendom wil er bij menigen niet in.

En toch, daaraan dient te worden vastgehouden.

Allen, die zulk een rugwaartsche beweging steunen, staan de ware Reformatie in den weg.

Zij zijn voorstanders der „Reactie“.

Toen de gemeente van Christus op den Pinksterdag haar loop door de wereld begon, vertoonde zij den knopvorm. Maar tevens was haar ingeschapen een sterke ontwikkelingsdrang. Zij had zich van lieverlede te ontplooiën tot volten bloei. Het buitengewone ambt van apostel droeg de latere gewone ambten van herder en leeraar, ouderling en diaken reeds in zich. In de Petrinische belijdenis, dat Jezus was de Christus, de Zoon des levenden Gods, lag de belijdenis der kerk van volgende eeuwen als saamgevoegd.

Nu is het op zichzelf alleszins verklaarbaar, dat zich gedurig zeker heimwee naar dien eersten, eenvoudigen toestand van velen in de Christelijke kerk meester maakte. Bijna ieder mensch denkt wel eens aan zijn kinderjaren terug met een gevoel, alsof hij iets heel schoons verloor. Voor de vraag gesteld of hij opnieuw kind zou willen zijn om dan altijd kind te blijven, zal echter de man, bij wien het psychisch evenwicht niet werd verbroken, volmondig antwoorden: neen.

En in zover dit persoonlijke voelen zich nu veralgemeent en zich begeert uitrusten naar den leentijd van het christendom, heeft dit niets ongezonns. Men heeft dan wel teniet gedaan, wat eens kinds was, maar bleef de heugenis aan het kind-zijn als iets eigen heerlijk bij zich omdragen. Zoodra men evenwel bewust en gemeend het parool uigeeft: „naar het christendom der apostolische eeuw terug“, behoort dit als reactionair te worden geacht. Evenmin als men de ontloken bloem kan dwingen in haar oude vruchtbeginsel terug te kruijen, zoomin mag men ook de christelijke kerk als eisch stellen in organisatie, belijdenis, levensontplooiing zich zoo te persen, dat ze weer in den oorspronkelijken vorm der eerste eeuw past.

Daarmee zou men het leven in zijn groei belemmeren. Men zou een van de hoogste goddelijke wetten loochenen. Want evengoed als de schepping is ook de kerk aan de ontwikkelingswet onderworpen. De ontwikkeling te negeren of te beproeven haar tegen te houden is een zonde, die al wie zich christen weet uit alle macht moet bestrijden.

Echte ontwikkeling van kerk en geloofsleven wordt alleen door Reformatie gewaarborgd. Een voorbeeld illustreere dit.

Wat wil het conservatisme?

Het laat den boom groeien zonder zich af te vragen of ook de levensvoorwaarden te verbeteren

zijn. De doode takken behoeven niet te worden afgekap. De al te wilde bladerbossen mogen niet worden gedund. Alles moet blijven gelijk het is.

Wat wil het radicalisme?

Het rust niet voor de boom geheel is ontworteld. Zelfs geen tronk mag in den grond overgelaten. Er moest anders nog eens nieuw leven uit opschieten.

Wat wil de reactie, zooals die boven omschreven werd?

Zij stelt zich ten doel den breed uitgegroeiden boom weer te herleiden tot het jonge stammetje van eertijds. Een onmogelijk pogen!

Wat wil de Reformatie?

Zij laat geen middel onbeproeft om den sterlijken opwas van den boom te verzekeren. Is de grond op den duur verarmd, zij tracht er nieuwe voedingsstoffen in te brengen. Zij snoeit het doode hout, waar zij het ontdekt, weg. Zij ruimt af wat den boom het zonlicht beneemt, op. Zij verschaft hem ruimte en lucht. Daartoe moet zij onvermoeid bij en zeis hanteeren.

Bij de eerste drie bewegingen is alzo van ontwikkeling geen sprake.

Ook bij de reactionaire beweging niet.

Zij bedoelt inwikkeling, geen ontwikkeling.

Ontwikkeling is slechts mogelijk bij Reformatie.

Maar waarom wil men zoo gaarne naar het apostolische tijdvak terug? Wat vindt men in het oorspronkelijke christendom, dat men in alle later christendom mist? Wat maakt volgens het gevoelen der reactionaire beweging de kerk der eerste eeuw tot een model voor alle volgende eeuwen?

En dan wijst men voornamelijk op vier zaken.

- 1e. Op het liefdeleven der eerste christenen.
- 2e. Op het zoogenaamde Christelijke Communisme.
- 3e. Op de ambtelijke werkzaamheid der vrouw.
- 4e. Op het ontbreken van alle dogma.

Het zou zeker te ver voeren, wanneer wij hierop diep ingingen. Over elk dezer vier daarom slechts een enkel woord.

Wat het eerste aangaat, het liefdeleven der eerste christenen, dient men zich wel te wachten voor idealiseeren. De kortstondige liefdebloei, zooals die in eenige hoofdstukken der Handelingen wordt beschreven, mag niet de geheele kerk in de apostolische eeuw worden toegerekend. De brieven van Paulus werpen vaak op het gemeentelijke leven een niet te rooskleurig licht. Wie de kerk van Korinthe vergelijkt met menige in onzen tijd, kan den indruk niet van zich zetten, dat het geestelijke peil nu vaak hooger staat dan toen.

Wat vervolgens het zoogenaamde Christelijke Communisme betreft, zal niemand durven staande houden, dat dit in het heden kan worden gecopieerd. Men maakt maar al te zeer van deze goederengemeenschap een kapstok, om er zijn communistische ideeën en sympathieën aan op te hangen. Ook is dit „Communisme“ allermint aan het geheele apostolische tijdperk eigen. Men mag niet ontkennen, dat er in dit Jeruzalense gemeenteleven leering ligt voor het sociale leven van onzen tijd. Toch zou men eenzijdig worden, indien men daarbij ook niet andere deelen der Schrift liet meespreken. Wederinvloering van bedoeld „Communisme“ kan alleen bepleit worden door den theoreticus en idealist.

En nu de ambtelijke werkzaamheid der vrouw. Wat ons van de plaats der vrouw in de kerk van dien tijd bekend is, weten we alleen uit de Schrift. De Schriftuurlijke gegevens hieromtrent zijn zeer sober. Of zij een ambt heeft bekleed is volstrekt niet zeker. Wel dat zij tot bepaalde functies werd geroepen. Maar dat deed niet alleen de apostolische kerk, doch ook die uit latere eeuwen. Het kloosterwezen verzekerde aan de vrouw 'n voor-aanstaande positie. Ook reformatische kerken waagden op dit gebied een bescheiden poging. Men